
BREXİT: İKİ İRLANDA ARASINDAKİ SINIR SORUNU NE OLACAK?

31.01.2019

EuroNews (30 Ocak 2019)

Büyük Britanya'nın Avrupa Birliği'nden ayrılmasına karar vermesinden bu yana Başbakan Theresa May birçok sorunla karşı karşıya bulunuyor. Bu sorunların başında İrlanda meselesi var.

Haziran 2016 tarihinde İngilizler Avrupa Birliği'nden çıkma kararı aldı. Kuzey İrlanda'da ise halkın yüzde 60'ı Avrupa Birliğinde kalmak için oy kullandı. Ülkede Brexit kararı adeta şok etkisi yarattı. Bağımsız birleşik İrlandadan yana olan Sinn Fein Partisi ise iki İrlanda arasında herhangi bir sınırın oluşmasını kesinlikle istemiyor. 30 yıl süren ve binlerce kişinin hayatına mal olan iç savaşın ardından durum hala kırılgan.

İki İrlanda nasıl oluştu?

İrlanda adası 1801 yılında Büyük Britanya'ya bağlandı. Britanya karşıtlığının büyümesi sonucu 1916 yılında Paskalya ayaklanması gerçekleşti. Bu ayaklanma 1919 yılında başlayacak olan İrlanda Bağımsızlık Savaşı'nın ilk adımı olarak değerlendiriliyor.

İrlanda adası 1921 yılına kadar İngiliz egemenliği altında tek bir ülke konumundaydı. İrlandalılar bağımsızlıklarını ilan edip özgürlüklerini kazanmak istedi. Birleşik Krallık, bu talep karşısında, mezhep farklılığından dolayı İrlanda'yı ikiye böldü. İrlanda halkının büyük çoğunluğu Katolik, İngiltere ise Protestan'dı. Böylece Kuzey İrlanda ve İrlanda Cumhuriyeti kuruldu. Kuzey İrlanda'da Protestanlar, İrlanda Cumhuriyeti'nde ise Katolikler çoğunlukta. Hem Dublin hem Belfast'ta parlamentolar kuruldu.

Barışçıl bir protesto eyleminin sert bir şekilde bastırılması ile birlikte "The Troubles" dönemi 1960'ların sonunda başladı. 30 yıllık iç savaşın başlangıcı oldu ve Hayırlı Cuma Anlaşması ile son buldu.

"Kanlı Pazar"

1972 yılında gerçekleşen "Kanlı Pazar" olayı da hafızalara kazındı. Bir Pazar günü insanların sorgusuz bir şekilde cezaevlerine konmasına karşı eylem yapan 13 Katolik, İngilizler tarafından öldürüldü.

Bu olayın hemen ardından IRA olarak bilinen "İrlanda Cumhuriyet Ordusu" Cumhuriyetçi tutuklulara karşı İngiliz hükümetinin politikalarını etkilemek için terör eylemlerini sıklaştırdı.

10 Nisan 1998 tarihinde Hayırlı Cuma Anlaşması ile birlikte barış süreci başladı.

Hayırlı Cuma Anlaşması nedir?

Hayırlı Cuma Anlaşması "Good Friday", dönemin İngiltere Başbakanı Tony Blair ve İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı Bertie Ahern arasında imzalandı. 3 bin 500 kişinin ölümüne neden olan 30 yıllık iç savaş böylece son buldu. Avrupa Birliği barış sürecinde önemli bir rol oynadı.

Hayırlı Cuma Anlaşması İrlanda Cumhuriyet Ordusu'nun silahsızlandırılması ve İrlanda Cumhuriyeti'nin Kuzey İrlanda'dan toprak talebinin giderilmesini içeriyor. Bu anlaşma Kuzey İrlanda'nın kendi kendini yönetebilmesini de sağladı.

Brexit iki İrlanda'da neyi değiştirebilir?

Haziran 2016 tarihinde İngilizler Avrupa Birliği'nden çıkma kararı aldı. Kuzey İrlanda'da ise halkın yüzde 55,9'u Avrupa Birliğinde kalmak için oy kullandı. Kuzey İrlanda'da Brexit kararı adeta şok etkisi yarattı.

Theresa May'in talebi yönünde bir Brexit gerçekleşmesi durumunda İki İrlanda arasında yeniden sınır oluşturabilme ihtimali endişeye sebep oluyor. May Avrupa Birliği'nin en büyük kazanımlarından biri olan Ortak Pazar'dan çıkmak istiyor. Başbakan Belfast'ta 25 Temmuz 2016 tarihinde yaptığı bir konuşmada "Kimse sınırların yeniden oluşturulmasını istemiyor." dedi ve ekledi: "İki İrlanda arasında serbest dolaşım sürdürülebilir değil."

Eski Başbakan Tony Blair'e göre Brexit Hayırlı Cuma Anlaşması'nı tehlikeye sokabilir. İrlanda adasında her gün 30 bin kişi bir taraftan diğer tarafa geçiyor. Ticari ilişkiler yılda 39 milyon euroyu buluyor. Geniş tarım alanlarına sahip olan ve Avrupa Birliği fonları ile ayakta duran Kuzey İrlanda'ya bu yardımlar verilmeyebilir ve kesilebilir. Kuzey İrlanda tarım konusunda yüzde 90 oranında Avrupa Birliği fonlarına bağlı.

İki İrlanda'nın birleşme imkanı var mı?

Sinn Fein Partisi iki İrlanda'nın birleşmesi konusunda referandum yapılmasını talep ediyor. Uzmanlar bu durumun sonuç vermesi için her iki tarafta, aynı zamanda referandum yapılması gerektiğini belirtiyor. Kuzey İrlanda'nın birleşmeye sıcak bakmadığı belirtiliyor. Uzmanlar Kuzey İrlanda ile İrlanda Cumhuriyeti halkları arasında hala birçok anlaşmazlık olduğunu, barış sürecinin kırılgan olabileceğinin altını çiziyor.

İrlanda sorunu ve 'Backstop'

Avrupa Birliği ile İngiltere arasındaki anlaşmada İrlanda adasında fiziki sınır oluşmasını engellemeyi

güvence altına alan ve hiçbir kesimi memnun etmeyen "Backstop" (tedbir maddesi) bulunuyor. Amaç yıllar süren şiddet olaylarının sonlandırılmasını sağlayan Hayırlı Cuma Anlaşması'nı koruma altına almak. Backstop'un 2020 yılında Brüksel ile Londra arasında soruna çözüm üretilmemesi halinde geçiş sürecinden sonra sadece acil durumlarda devreye sokulması öngörülüyor. Tartışmaya neden olan Backstop maddesi "ortak gümrük alanı" kurulmasını kapsıyor. Böylece iki İrlanda arasında sert sınırın oluşması engellenmiş olacak.

Kaynak/Source: